

AUSPICIO DIVINO!

Nobilem

QVARTARVM

TRIGAM.

SUB PRÆSIDIO

VIRI

*Magnifici, Nobilissimi, Amplissimi,
Consultissimi*

DN. IOHANNIS REBHANI,

ICTI. COM. PALAT. CAESAR. COD.

& Feudal. Consuet. P. P. Celeberrimi, Colleg.

Jurid. Sen. Gravis; & Divers. Statuum Imperii

Consilarii, Domini Præceptoris ac

Patroni sui, perpetuo

colendi,

EXERCITATIONE HAC JURIDICA.

SOLENNITER

Disquirendam proponit

SIGISMUNDUS KRETSHMAR,

A. & R.

Ad diem

ANNI M. DC. LXVII.

ARGENTORATI

Typis JOHANNIS WELPERI.

a. XCVII. 44.

diss. A
44

*SERENISSIMIS ET CELSISSIMIS,
PRINCIPIBUS AC DOMINIS,*

DN. CAROLO FERDINANDO,

DN. SYLVIO FRIDERICO,

ET

DN. CHRISTIANO ULRICO,

DUCIBUS WÜRTEMBERGIAE ET
TECCIAE, NEC NON IN SILESIA
OELSNAE,

COMITIBVS MONTISBELIGARDI, DY-
NASTIS IN HEIDENHEIMB, STERN-
BERG ET METZIBOHR.

*PRINCIPIBUS AC DOMINIS MEIS
CLEMENTISSIMIS*

D. D. D.

I. N. I.

PROOEMIUM.

Uamvis communi omnium hominum suffragio comprobetur, quod habetur in l. 21. C. mandat. quemlibet nempe, rei sua moderatorem & arbitrum esse: ita ut nemo habendam gratiam putet, quod suis rebus utatur, inquamcunque etiam formam easdem vertat: atque ob id, satis quidem confidenter, Equitem quempiam Romanum, Augusto Imperatori exprobranti, quod patrimonium absumpsisset, reposuisse: suum esse, puputevisse, refert Historicus. Attamen certum & hoc est, quod lex, utpote quae suprema omnium domina est, arbitrio huic modum praescribere possit, & praescribat: regulamque illam intelligendam esse, hanc cum perpetua limitatione, scil. si lex permittat: si lex non prohibeat: uti enim Reip. expedit, ne quis re sua male utatur. §. ult. l. de his qui sui vel alioni Iuris. Ita nullorum magis interest, quam ipsorum privatorum, ut justitia ita jus suum cuique tribuat, ne distrahatur ab ullius personae justiore petitione. l. 31 §. 1. ff. depos. apparet id ex variis causarum figuris, passim in Iure occurrentibus: inprimis vero ex illa Quartarum materia, nempe *QUARTAE FALCIDIAE*: *QUATRAE-PEGASIANAE*, quae vulgo Trebellanica vocatur: & denique *QUARTAE ANTONINIANAE* seu D. PII. quarum istam heres ultra dodrantem gravatus legatis detrahit

ex bonis relictis. Illam verò fiduciarius heres ex hereditate ob fideicommissum restituendâ, retinet: hanc verò relinquere tenetur pater arrogans, filio impuberi arrogato, sine justâ causâ emancipato vel ex heredato. Confer Christin. 4. decis. Belgic. 51. n. 2. Quam cum usus judiciorum præ cateris commendet, dignam putavi, circa quam vires ingenij periclitarer, thesesque insequentes, sive lineas per pagellas has rudi penicillo ductas, publicæ placidæque eruditorum disquisitioni proponerem. Quod ipsum dum facio, merito omnium primò veniam, sicubi vel lubrico juvenutis lapsus, vel subsidiis necessariis destitutus, à legitimis tramitibus aberraverim, observanter rogitò: persuasus à Quintiliano, decere Studioso Studiorum fructum dum promere, cum & venia & spes est, & paratus favor, & audere non dedecet: & si quæ sunt dicta juveniliter, pro indole accipiantur.

CAPUT I.

DE QUARTA FALCIDIA.

Quarta Falcidia est portio bonorum hereditariorum, heredi, legatis dodrantem excedentibus deducenda.

Sic dicta, non à falce, vel falcando, quod lex hæc legata falcet; sed, ut aliæ leges, ab Auctore nempe C. Falcidio, Tribuno quodam plebis, qui legem hanc seu plebiscitum, anno urbis conditæ 1000. Gneio Dominio, & Cajo Asinio Coss à plebe rogavit: Estq; Quarta hæc omnium aliarum prima, utpotè ad cujus exemplum, reliquæ postea introductæ sunt. Ratio motiva fuit æquitas, primariò Testatorum, seu potius ultimarum voluntatû favore nitens, ne illi, testamentis destitutis, existerent intestati, atque sic ultimæ vo-
lunta-

luntates, quas exitum sortiri Reip. interest, deficerent; sed haecenus conservarentur, l. 20. ff. de b. poss. contr. rabb. princ. l. de L. Falcidia Vid. *Vinn.* Secundario vero etiam heredum. l. 71. ff. ad L. Falcid. ne frustra & gratis hereditatis onera, ad eundo, bono aliorum sustinere tenerentur; sed aliquid lucri, licet praeter voluntatem Testatoris, consequerentur l. 86. ff. ad L. Falcid. Nov. l. c. 2. princ. Non autem in gratiam legatariorum. § 2. l. de L. Falcid. d. l. 71. eod. quippe quod Testamentum subsistat, etiam si legatarii sua legata repudient: quod secus est in herede. Conceditur autem hoc beneficium heredibus, & quidem semper, sive unus sive plures sint instituti. d. § 1. & l. 77. d. t. ita ut si omnibus in universum heredibus legatorum praestandorum onus commissum sit, hi non amplius quartam detrahant, inter ipsos dividendam; si vero seorsim gravati sint, tunc in quolibet, ratio Legis Falcidia ponenda erit; sed tantum ejus portionis bonorum, in qua quisque vel institutus l. 11. §. 6. l. 77. ff. ad L. F. l. 41. §. 6. de V. & P. substit. Si vero unus deficiat, ejusque portio alteri accrescat, & quidem portio non gravata portioni gravatae, tunc non separatim Falcidia ratio habetur; si vero gravata non gravatae portioni accedat, separatim Falcidia ab accedente portione detrahatur. *Donellus* & ad eundem *Hill.* l. 8. c. 23. vide tamen exceptionem in l. 11. §. 5. & pen. l. 79. l. 87. §. 4. ff. ad L. F. l. 12. de Vulg. & P. Subst.

Datur etiam heredis heredi l. 10. C. h. t. l. 41. §. 3. d. Vulg. & pup. subst. denique etiam fisco, si ei hereditas deferatur. arg. l. 3. §. f. ff. ad Sct. Trebell.

Denegatur autem hoc beneficium heredi, si coactus adiret, aut gravatus sit non ut heres, sed ut alius, commodum sentiens l. 90. ff. ad L. F.

Deducitur verò hac Quarta ex bonis Testatoris, quæ mortis tempore, ad quod aditio retrotrahitur, l. 138. l. 293. ff. d. R. l. cit. *Jacob. Gothofr.* habuit, & ex hac patrimonii quantitate §. 2. l. L. 15. §. 3. in f. §. 6. l. 56. pr. ff. h. t. deductis tamen prius impensis funeris. §. 3. l. ad L. F. l. 24. §. 3. & seqq. de relig. l. 3. C. ad L. F. deinde ære alieno l. 16. C. h. t. l. 15. C. de legat. & pretio servorum manumissorum, sumptibusq; aliis hereditatis suscipiendæ causa factis l. ult. §. 9. C. de Jur. del. His deductis res singulæ reliquæ ex veritate, si verò pretia æstimantur secundū præsens & verum ipsorum pretium l. 15. §. ult. l. 42. l. 62. §. 1. l. 63. pr. ff. ad L. Aq. atque tum ex universitate residui patrimonii heres quartam detrahit, eamque sibi retinet.

Computantur in hanc Quartam, quæ heres suâ culpa amisit. l. 61. ff. ad L. F. aut alienavit l. 3. §. 3. ad S. Ct. Trebell. uti quoque imputantur, si quid hereditati ratione facti præcedentis, aut obligationis à defuncto contractæ, accesserit l. 56. §. 1. l. 83. ff. ad L. F. etiam actiones, licet pœnales sint, quatenus ad heredes transeunt §. 1. l. d. perp. & temp. act. Ut autem hæc computatio institui possit, necesse est, ut res æstimentur, quod fit, uti dictum, secundum præsens & commune pretium l. 42. l. 60 & 62. §. 1. l. 63. pr. ff. ad L. F. si verò ob incertitudinem æstimari nequeant, tunc quanti venire possint, æstimandæ sunt l. 55. l. 82. ff. d. t. arbitro l. 12. h. t. Falcidiæ constituto l. 1. §. 6. ff. si cui plusquam p. L. F. licuer. si heres & legatarius dissentiant.

Non imputantur autem, quæ heres Jure legati aut conditionis implendæ causa obtinuit. l. 91. l. 74. & 76. ff. ad L. F. nisi naturaliter tantum debeat, quod in conditione est l. 1. §. 17. l. 21. ff. ad L. F. *Wisenb. P. 2. D. 8. §. 13.*

ncc

nec quod lucri rebus hereditariis ante aditam hereditatem accesserit l. 30. pr. l. 73. ff. ad L. F. ratio est, quod legata tempore mortis debeantur l. un. §. 1. C. d. Cad. toll. exque eo tempore damnum omne, quod jacente hereditate contingit, salvis legatis, heredem sequatur, uti ante mortem testatoris eorum periculum ad legatarios spectat, adeoq; etiam incrementum ad heredem pertinebit §. 2. l. de L. Falcid. l. 15. §. 3. in f. l. 30. pr. l. 56. pr. l. 73. ff. ad L. F. exceptiones sunt, in l. 30 §. 2. & 3. ff. ad L. F.

Hinc ad Heredem pertinebunt I. Fructus ab eo percepti ante conditionis existentiam, quia legata conditionalia ante eventum habentur pro rebus hereditariis l. 15. §. 6. d. t. II. Legata inutiliter relicta l. 66. §. 1. ff. ad L. F. quia heres has res retinet non jure legati; sed hereditatis. III. Pretia ex rebus hereditariis redacta, quia sapiunt naturam rei hereditariae l. 30 §. 1. ff. ad L. F. l. 22. ff. d. her. pet.

Deductio autem Falcidia instituitur pro rata, l. 2. C. ad L. Falc. l. 32. l. 49. ff. eod. secundum proportionem Geometricam §. 3 l. ad L. F. *Perez.* ad C. h. t. n. 9. *Carpz.* 3. C. 1. d. 19.

Controverti solet: num heres in una re invitis legatariis Quartam deducere possit? Negativam Dd. tinentur per l. 49. l. 73 §. f. ad L. F. nimirum, si ea res alicui jam legata sit, (nam si non sit legata sine dubio eam loco quartae detrahere potest) *Baldus* in l. 24. ad L. F. n. 35. *Sichard.* C. fam. ercisc. n. 6. *Menoch.* l. 2. d. arb. Jud. quæst. c. 16. n. 3. Limitat tamen prædictam sententiam ad l. 24. C. fam. ercisc. n. 5, nempe 1. Si vivus testator favore speciali istam rem transtulerit in heredem, aut 2. Ex justâ causâ & bonâ fide fuerit alienata. vel 3. Sit indivisibilis. vel 4. Divisio sit incommoda & inutilis futura.

Non

Non minus quoque difficilis est quaestio disceptantium; num legata, quæ Legi Falcidiæ ob singulare privilegium non subjacent (veluti Legatum ad pias causas) cætera legata aggravent? R. Si uni, duo Legata, privilegiatum nempe & non privilegiatum relicta sint, à Legato defalcabili, ut ita dicam, deductio fiet utriusque nomine, si verò diversis relicta sint, ista legata instar æris alieni deducuntur. arg. §. 3. l. h. t. junct. l. 8. §. 9. ff. d. inoff. testam. ac ita totam hereditatem minorem faciunt. Cum autem, ut superius diximus, ratio Legis Falcidiæ demum deductio ære alieno ponatur §. 3. l. 1. §. 4. ff. l. 6. C. ad L. F. facile patet, heredi nullum debitorum exsolvendorum onus incumbere: nam cum legata tempore mortis testatoris cedant l. un. §. 1. C. d. Cad. toll. i. e. deberi incipiant l. 23. d. V. S. damnum etiam ad legatarios pertinebit, præcipuè, si illud circa speciem legatam contigerit. §. 16. d. legat. l. 23. d. Verb. Oblig. l. 26. §. 1. d. leg. 1. & quidem, si id sine facto heredis acciderit. l. 36. §. ult. l. 47. §. ult. ff. d. leg. 1. Heres enim præter dolum, etiam levem culpam, cum diligentia præstat. d. l. 47. §. 5. l. 108. §. 12. d. leg. 1. l. 23. de R. l.

Igitur Qs. Contractus inter heredem ac Legatarium inducitur. l. 49. pr. ff. ad L. F. arg. §. 5. l. d. Obl. q. qs. ex contr. & heres suo jure & quidem hereditario. l. 14. ad L. F. ac testamenti. l. 42 ff. d. V. & P. Subst. ut heres & dominus retinet Falcidiam. Legatariis verò ex Qs. contractu tenetur, cujus causa est agnitio voluntatis defuncti, cum illi liberum sit, non adire hereditatem, & ob id interdum necesse sit legatariis cum eo pacisci. §. 2. l. ad L. F. Hinc Heres pro obtinendâ Quartâ, habebit actionem ex stipulatu, si ipsi legatarii promiserint de restituendo, quod ultra dodrantem legatum fuerit.

fuerit. l. 1. ff. si cui plus quam. p. L. F. Conditionem etiam indebiti habebit, si errore facti solida legata exsoluerit. l. 9. C. ad L. F. junct. l. 9. pr. ff. & l. 10. C. d. Jur. & facti ignor. Etiam actionem in factum, ut in casu l. 77. §. 2. ff d. leg. 2. Rei Vindicatione verò utetur, si res tempore mortis sit apud Legatarium. l. 26. pr. ff. ad L. F. & tandem etiam Interdictum, quod Legatorum vid, Dd. tit. Quod Legat.

Detractio Falcidiæ cessat, 1. Si heres inventarium nō fecerit. N. 1. c. 2. §. 2. cum lex eum de fraude suspectum habeat; unde Dd. illum non solum beneficio L. Falcidiæ privandum sed etiam si bona defuncti non sufficiant, de suo legatariis supplere teneri, existiment. vid. Tr. V. 2. D. 14. §. 1. a. ibique *Bachov.* exempla de fraude heredum, quidve ibi obtinuerit, vide sis apud *Carpzov.* l. 6. R. 30. n. 3. 2. Si errore Juris vel sciens integra legata solverit. l. 2. & 9. C. ad L. F. aut de eo cautionem exposuerit. l. f. C. ib. Quæritur, num heres ad integra legata præstanda naturaliter teneatur? Resp. Subdistinctione, si obligatio illa ex conventionione oriatur, jure etiam civili ad effectus quosdam cognita, tunc eum non teneri, contra. Rober. 1. sen. 7. si verò non ex conventionione, sed aliunde proveniat, & saltem in nudis juris Gentium & honestatis terminis consistat, eum teneri verius est. inquiratur argumentum, l. 2. C. d. fideicomm. & l. ult. C. ad L. Falcid.

3. Cessat detractio quartæ, si eam testator prohibuerit, auth. sed cum testator. C. ad L. F. nov. 1. c. 2. inf. *Iason.* in l. 3. pr. ad S Ct. Trebell. n. 40. *Alexander* ibid. n. 8. *Carpz.* P. 3. C. 1. d. 13. & l. 6. R. 30. Quæritur, num etiam prohibitio tacitè facta intelligatur, veluti, si testator integra legata præstare jufferit? Affirmo: quia potissimū

B volun-

voluntas defuncti spectanda, ista autem ex verbis colligatur, tum quia tacita, cum expressâ comparatur. arg. l. 1. §. 6. ff. si cui plus qm. p. L. F. *Baldus* in d. Auth. sed cum testator C ad. t. n. 7. 16. *Castr.* n. 2. *Clarus* §. testamentum quæst. 62. *Berlich.* P. 3. *Corul.* l. n. 72. *Finkelth.* *Obf.* 170. *Disf.* *Menoch.* l. præf. 45. n. 15. *Carpz.* p. 3. C. 1. d. 13. n. 6. & seqq. & l. 6. R. 30. *Hahn.* not. in *Wesf.* ad L. F. n. 8. ibique *Zæsius.*

4. Cessat ob conditionem rei legata, veluti in legatis ad pias causas, quamvis de Jure Veteri secus fuerit. l. 1. §. 5. ff. ad L. F. l. 49. C. de Episc. & Cler. quod Jure novo immutatum arg. N. 131. §. 12. & studiorum causa *Carpz.* P. 3. C. 1. d. 16. n. 9. in debito legato. l. 3. §. 2. d. leg. 3. l. 28. §. 1. d. leg. 1. *Obstat.* l. 1. §. 10. ff. ad L. F. Resp. Locum habet *Falcidia* quoad commodum repræsentationis, quod fit in debitis conditionalibus: in pactis dotalibus cessat in Electoratu Saxonie *Carpz.* cit. loco d. 11. in dote uxori prælegata. l. 57. ff. ad L. F. quæ tamen ratione superflui *Falcidiâ* minuitur. l. 1. §. 10. l. 87. §. 1. seqq. ff. d. t. l. 1. §. 12. d. dot. præleg. Quæritur, num *Falcidia* jure novo aucta sit? *Affirmat Goveanus* 2. Var. lect. c. 1. per. N. 18. & 92. in præf. Verum illa sententia de Jure non subsistit, cum *Novella* loquatur de quartâ liberorum, quæ aucta est, non de *Falcidiâ*, de quo *Infra*,

CAPUT II.

Quarta Trebellianica, est portio certa & definita, ex hereditate heredi fiduciario, ultra duodecimam fideicommissi gravato deducenda.

Dicta sic ab Interpretibus: si quidem certum est, quod nullibi in Jure Civili Justiniano *Quartæ Trebellianicæ* mentio fiat, nomenve exstet. Confer.

Perez.

Perez. ad Tit. C. de Jure delib. n. 14. & ad Sc. Tebell. n. 20. ibidemque *Tuldenus* c. 3. *Everhard.* in Topic. à Falcid. ad Trebell. loc. 34. *Gomez.* 1. V. R. S. n. 11. v. 12. *Clarus* §. Testamentū. quæst. 62. & ibi *Harprecht.* *Gail.* 2. obs. 138. n. 16. *Christin.* decis. *Belgic.* 316. & 4. decis. 25. 51. 52. quæ rectius Pegasiana diceretur. à SCto. Pegasiano temporibus Vespasiani Imp. Pegaso & Pusione Cofs. factō, quo l. Falcidia, suo modo, porrecta & adaptata est ad fideicommissa, tam Universalia, quā Particularia, l. 21. §. 1. & 2. ff. de ann. legat. ita ut vi hujus, heredi fiduciario liceat perinde quartam detrahere & retinere de fideicommissis sive Universalibus, sive singularibus atque per l. Falcidiam eam detrahit de legatis, dōdrantem bonorum relictorum excedentibus. §. 5. l. de fideicom. hered. l. 35. ff. ad l. Falcid. l. 1. §. 5. ff. si cui plus quam per l. Falcid. lic. leg. unde etiam quarta hæc: Trebellianica, passim in jure, usuque vulgari Falcidia vocatur. §. 3. l. quibus modis Test. infirm. l. 41. §. 3. ff. d. V. & P. S. l. 2. §. ult. ff. d. l. Codic. l. 18. l. 30. §. 7. l. 47. §. 1. l. 86. l. 93. ff. ad L. F. l. 2. l. 3. l. 22. §. 2. l. 55. §. 2. l. 58. §. 3. ff. ad SC. Trebell. l. 1. l. 10. l. 11. C. ad L. Falcid. ut ut etiam suas certas habeant differentias, quas paulò post annotaturi sumus. Sed quia Imp. Justinianus postea certa Constitutione (quæ tamen tantum in §. 7. l. de fideicom. hered. habetur) expulso SCto. Pegasiano omnē vim & auctoritatem SCto. Trebell. (quod antea Neronis Imp. temporibus, Anneo Seneca & Trebellio Maximo Cofs. fideicommissorum servandorum causa factum erat,) præstitit, ut quasi ex hoc SCto fideicommissa restituerentur, retenta quarta. d. §. 7. l. de fideicom. her. l. 2. §. 6. l. 3. §. 6. C. de V. J. E. vid. *Ant. Augustin.* de Scis. *Sushold.* 10. dissert. 88. inde obtinuit, ut,

quemadmodum ex S^Cto, Trebelliano, per laudatam constitutionem Imp, plenius informato, quarta de fideicommissis detrahebatur, ita ipsa quoq; quarta hæc Trebellianica vocata fuerit.

Causa impulsiva est favor fideicommissariorum hereditatum, quibus sustinendis primo Augustus iussit, Consulibus auctoritatem suam interponere, §. 1. I. d. t. & extraordinaria Jurisdictione fideicommissa tueri: usque tandem in assiduam & ordinariam Jurisdictionem fuit versum, ita ut non tantum Prætores, sed etiam Præsides de fideicommissis Jus dixerint, horumque conservandorum causa, primum S^C. Trebellianum, §. 4. I. de fideicom. hered. dein S^C. Pegasus factum est, quo Senatus censuit & constituit, ut fiduciarius quartam deduceret, ne eo ob nullum vel minimum lucrum recusante hereditatē extinguerentur fideicommissa, §. 5. I. d. F. H. Deducere igitur hanc Quartam potest, heres fiduciarius, i. e. qui restituere hereditatem rogatus, l. 57. ff. h. t. sive ultra dodrantem fideicommissis gravatus est: non autem æquè fideicommissarius, licet & is alteri rursus hereditatem restituere sit rogatus, l. 78. §. 11. h. t. l. 47. §. 1. ad L. F. l. 1. §. 19. d. t. exceptis casibus in l. 1. §. 19. l. 78. §. 11. ib. vid. *Duaren.* tit. d. legat. p. 563, *Fachin.* l. 5. Controv. 17. nec refragatur l. 55. §. 2. ff. h. t. loquitur enim de casu, quando fiduciarius donandi animo non detrahat quartam, sed eam relinquit fideicommissario.

Est autem hæc Quarta totius hereditatis. *Fachin.* §. contr. 8. imputanturque in eam, quæ heres vel jure hereditario, vel nomine fideicommissi, legati l. 11. l. 74. l. 91. ff. ad L. F. *Zoes.* h. t. n. 97. conditionisve implendæ causa percipit, l. 91. l. 22. §. 2. ff. h. t. *Obstat.* l. 30. §. 7. l. 14. ad

ad

ad L. F. l. 36. d. mortis c. don. R. loquuntur de legatis non de fideicommissis. *Disf. Cujac. & Pacius* 6. a. 52. cum in Falcidia istud non obtineat. l. 91. pr. D. t. Differentiæ ratio est, quod testator in Falcidia magis diligere præsumatur heredem, quam Legatarium; in Trebellianicâ verò magis fideicommissariû, quàm fiduciarium. *Arum* Ex. 9. §. 11. *Wes. ff. ad L. F. n. 5. Donell. l. 7. c. 30. Fachin. 5. contr. 30. Hunn. 2. V. R. tr. 8. q. 22.*

Fructus quæ pendente adhuc conditione, vel si dies nondum venerit (si extranei scil. fideicommissio gravati fuerint) percipiuntur, imputantur quoque in quartam hanc. dd. ll. 18. §. 1. & 22. §. 2. d. t. *Bachov. ad Tr. D. 14, §. 3. l. a.* quod limitatur, in liberis primi gradus. l. 6. C. h. t. etiamsi hereditatem extraneo restituere debeant. *Gail. l. 2. obs. 133. Fach. 5. contr. 10. obstat. l. 8. §. 11. ff. d. inoff. testam.* Verum intelligendus iste textus de liberis ulterioris & remotioris, non primi gradus.

Fructus Quartæ non veniunt in computationem l. 22 §. 2. l. 27. §. 16. ad SCt. Trebell. *Wisemb. V. D. 9. §. 11. Math. D. 13. §. 161. Carpzov. 1. dec. 22. n. 27.* Nobilis hîc quæstio excutienda venit: num liberi instituti, & fideicommissio universalis gravati, deducant duas Quartas, Trebellianicam nimirum & Legitimam? Negativam tuentur *Vinn. 2. q. 29. Perez. in C. h. t. num. 11. Wisemb. 2. q. 13.* quorum opinio verior etiam est, si de Jure Civili quæsi veris. l. 6. C. ad SCt. Trebell. l. 24. C. fam. ercisc. arg. l. 22. §. 2. h. t. l. 91. ad L. F. l. 8. §. 11. d. inoff. testam. l. 1. §. pen. si cui plus quam L. Falcid. Nov. 108. præf. §. 1. cum in Trebellianicam Legitima imputetur. d. l. 91. ad L. F. *Donell. l. 7. c. 3. ib. Hill. l. I. Hotom, illustr. quæst. 44. Cujac. l. 8. obs. 3.*

Bronch. cap. 3. afs. 69. *Arum.* Exerc. 9. 0. 18. *Oppono*
 Nov. 39. c. 1. quâ quidam præfatas leges mutatas asse-
 runt: Verum illa non probat, quod præter Legiti-
 mam, etiam Trebellianica deduci debeat; sed tan-
 tum, quod Legitima filio jure naturæ debita, in fi-
 deicommissi restitutionem non veniat; Jure verò
 Canonico utramque deducete concessum est, c. 16,
 & 18. X. d. testamentis, cui sententiæ ut æquiori, in fo-
 ro etiam standum esse opinantur Dd. & ita in Scabi-
 natu Wittebergensi pronunciatum, dicit *Petrus Heig.*
 P. 1. qu. 32. num. 15. sub distinctione tamen, ita ut si
 purum sit fideicommissum, liberi unâ quartâ con-
 tenti esse debeant, ut tamen detracta Trebellianicâ,
 quod legitimæ deest, suppleatur, si conditionale verò
 sit, sive in diem, sive ultra semissem utraque deduca-
 tur. *Gail.* 2. obs. 121. *Carpz.* l. 6. R. 113. num. 21. *Bal-*
du & *Jason.* in Auth. Resque C. comm. d. leg. Castr.
 in l. 6. C. ad SCt. Trebell. *Christ.* v. 1. dec. 245. & 315.
Grot. 2. manud. 20. decis. cur. Holl. 3. v. 17. *Gudelinus*
 l. 2. d. Jur. Nov. c. 11. Permissum autem est fiduciario
 heredi vel unam rem deducere, quæ quartam conti-
 neat, vel plures & quidem hereditario jure l. 1. §. 16.
 ff. h. t. vel errore facti solutum, repetere. l. 21. l. 68.
 §. 1. h. Interdum autem ipsi, loco quartæ certa aliqua
 res, veluti fundus, à testatore relinquitur, quæ vel
 Quartam, vel amplius eâ contineat; ubi tamen non
 pro herede, sed legatario habetur. l. 1. §. ult. ad SCt. Tr.
 pen. C. de her. inst.

Heres autem pro hâc hereditatis quartâ parte, one-
 ra quoque ejus, pro ratâ tenetur sustinere, i. e. satis-
 facere, quibus hereditas obstructa est. §. 7. & 9. l. h. t.
 Quæritur, num etiam legatariis teneatur satisfacere?

Nego,

Nego, per l. 1. §. ult. ff. l. 2. & ult. C. h. t. Verum si minus dodrante restituere rogatus sit, eo quod ultra quartam habet, legatorum onera sustinebit. l. 1. §. pen. h. t.

Verum si certa res illi à testatore denominata sit, quæ quartam non exæquet, tunc ad supplementum aget, & pro ejus ratione creditoribus solvet. l. 1. §. ult. h. *Myns.* ad §. 9. h. si verò ea res quartam contineat, legatarii loco habendus est. d. l. pen. C. d. Her. instit. & nullum hereditatis onus illi incumbit, quod dilucidè satis. l. 30. §. 1. ff. d. t. verba explicant, hereditariique & legatarii juris discrepantiam depingunt.

Hinc si ea res loco quartæ relicta, eam quidem non contineat, nihilominus tamen fiduciario satisfaciat, in totum æri alieno exsolvendo supersedebit, onusque totum ad fideicommissarium devolvetur. §. 9. I. h. t. quod etiam, si totam hereditatem restituerit, obtinet, per dd. LL. Tenetur etiam fiduciarius inventarium fideicommissario edere, & præstare cautionem. l. 54. f. ff. d. t. l. 1. d. bon. poss. jur. num. 108. *Ant. Faber.* Comm. Cod. ad SCt. Trebell. def. 25. Pac. 6. a. 53. *Gomez.* 1. resol. 5. n. 10. & præterea dolum & latam culpam l. 22 §. 3. h. t.

Si autem fiduciarius relicta quartâ adire nolit hereditatem, forsan ut damnosam, aut nimis onerosam, cogi poterit. l. 14. §. pen. & ult. l. 15. & 16. pr. & 1. 2. h. t. & quidem à Magistratu, cujus jurisdictioni subjectus est. l. 13. §. 4. d. t. & ut quibusdam videtur, multæ dictione, & pignorum captione atque distractione. l. 1. §. 3. 7. d. ventr. insp. l. 32. §. 12. d. recept. Alii verò actionem in factum dari putant per. l. 9. pr. d. edendo

edendo. l. 1. pr. d. act. empti. Nos existimamus, compellendam cum esse imploratione officii judicis nobilis. l. 13. §. tempestivum. l. 14. l. 50. ff. ad SCt. Trebell. nullo nec lucro, nec commoda apud eum remanente. §. 7. f. l. F. H.

Quæritur, si Imperatoris fidem in restituendo fideicommissio elegerit, num ejus procurator cogi possit, ut a deat? Sane Imperator cogi non potest; Ipse consultus autem. l. 2. d. Off. Proc. Cæsar. procuratorem suum compellet, legibus enim licet solutus sit, iis tamen vivit. §. ult. l. q. m. test. infirm. Pro quartâ autem obtinendâ fiduciario olim dabatur jus retentionis, l. 14. ff. ad SCt. Tr. hodie eam habebit vindicatione. l. pen. C. d. r. Si verò errore facti plus, quam debeat, solverit, conditione incerti, à fideicommissario, id repetet: ab aliis possessoribus verò, & debitoribus hereditariis actione convenienti. l. 21. l. 68. §. 1. ad SCt. Tr. l. 45. cod. l. 65. §. 5. d. Cond. indeb. adde §. 6. l. & ad eum *Vinn.* d. Obl. q. qs. ex contr. l. 7. C. d. Cond. indeb.

Cessat jus deducendæ Trebellianicæ, vel ex dispositione legis, vel ex voluntate Heredis. Ex Dispositione Legis, si fiduciarius coactus adierit hereditatem. l. 4. ff. h. t. cum ille nullius beneficii dignus judicetur, qui mandata defuncti observare recusat: ut etiam pœnitentia locum non habeat. l. 14. §. 4. ad SCt. Tr. *Non obstat*, l. 55. §. 3. cod. cum semel injuria quasi, defuncto illata sit.

Voluntate Heredis cessat, si Fiduciarius renunciet suo Juri, & eam fideicommissario donandi aut alio animo relinquat, l. 1. §. 19. ad SCt. Tr. Cessat etiam si
fideicom-

fideicommissa ad causas pias relicta sint. arg. Nov. 131. cap. 1. *Zoes.* ad Sct. Treb. num. 96. Poterit ne autem testator eam deduci prohibere? Nego. Nov. 1. c. 2. solum de Falcidiâ disponit, quod non rectè applicandum erit ad Trebellianicam tum quod Jure ff. testatori non licuit prohibere Trebellianicam, tum quod hoc jus antiquum nullâ contrariâ sanctione est immutatum, quod multo magis obtinet, si liberi primi gradus fuerint gravati fideicommissio. *Dissentiunt Gomez.* 1. resol. 5. num. 11. *Gail.* 2. obs. 138. n. 15. *Matth.* D. 13. §. 18. *Schotan.* I. d. fideicom. Her. §. 6. *Fransk.* Ex. 7. q. 9.

Expeditur inde etiam quæstio, quâ controvertitur: num Fiduciarius privetur Quartâ, si inventarium conficere omiserit? Rursus negativam tuemur, tum quia illa Novella, ut diximus, solum de Falcidiâ loquitur: tum quod in pœnalibus non sit extensio per identitatem rationis, ut rectè hoc deducit *Peregrinus* Tr. d. fideicom. art. 4. & 5. *Gail.* Pract. Obs. 2. 138. num. 6. *Myns.* C. 3. §. 60. *Fab. de Anna* Consil. 25. n. 18. *Alex. Raudens.* vol. 1. resp. 61. n. 27. *Camillus Borellus* Conf. 51. num. 6. *Bertaz.* conf. civil. 79. n. 5. *Hieron. de Caval.* spec. opinion. quæst. 26. & 691. *Dissent. Rennem.* Jurispr. Romano. Germanicâ. d. jur. rer. D. 34. n. 13. *Gabriel. Rom.* l. 4. sent. ad Sct. Trebell. concl. 10. *Cacheran.* Decis. P. Pedemont. l. 47. *Menoch.* conf. 272. *Burfat.* Conf. 328. num. 14. *Io. Vincent. Honded.* Vol. 1. Conf. 63. num. 11. *Fachineus* autem l. 4. contr. c. 38. affirmativam quidem sententiam tuetur, negativam verò benigniorem & æquiores esse proficitur.

C

Fidei-

Fideicommissa etiam sub hâc conditione relinquuntur (quod hodie potissimum obtinet) ut Fiduciarius ea post mortem demum, alicui, restituat; fructus verò omnes loco Quartæ percipiat. l. 18. §. 2. l. 57. pr. h. t. *Ripa* ad d. textum. *Peregr. tr. d. fideicom. art. 9. num. 20. Gail. 2. obs. 123. Besold. P. 5. conf. 245. num. 7. Wisenb. ad SCt. Trebell. θ. 7.* quod in gratiam familiarum introducta fuit, quibus sustinendis varii, à variis, modi inventi fuerunt.

Differunt autem Quarta Falcidia & Trebellianica sequentibus potissimum modis.

1. Quarta Falcidia introducta est per legem Falcidiam: Trebellianica verò, per SCtum Pegasianum, postea in SCtum Trebellianum transfusum. §. 5. & 7. l. de F. H. t. t. ff. ad l. F. & ad SCt. Trebell.

2. Quarta Falcidia detrahitur ab herede purè, & sine gravamine instituto, legatis saltem ultra dodrantem onerato, Trebellianica verò à gravato hereditatem restituere.

3. In Falcidiam imputantur tantum res quas heres Jure hereditario capit. l. 91. l. 47. ff. ad L. Falc. in Trebellianicam verò, quæ jure Legati, Fideicommissi, conditionisve implendæ causa ab herede capiuntur. *Wes. ad L. Falcid. num. 5. Luduvvel. D. 9. θ. 9. L. d. Vinn. ad §. 5. l. d. fideicom. her. num. 3. Diss. Biccus nucl. Coll. Arg. ad SCt. Treb. θ. 22. Pac. 6. a. 52. vid. Bachov. ad Tr. 2. 14. l. B. & C.*

4. Heres legatis gravatus ad adeundam hereditatem cogi non potest à legatariis, quos cum

eo de portione pacisci oportet. §. 2. I. d. L. Falc. ne, herede non adeunte, testamentum, & Legata intercidant.

5. Retentâ Quartâ Falcidiâ, apud heredem onera hereditaria manent. l. 1. §. f. ff. l. f. C. ad L. F. non obstat. l. 2. C. eod. ita tamen, ut demum istis satisfactis Legis Falcidiæ ratio ponatur. §. 3. l. 1. 54. ff. & l. 6. C. ad L. Falcid. Trebellanicâ verò agnitâ, pro ratâ actiones inter heredem & fideicommissarium dividuntur. §. 7. l. d. fideicomm. Hered.

6. Quod Falcidia prohiberi possit à testatore, non Trebellianica per ea quæ superius diximus.

CAPÛT III.

Quarta D. Pij seu Antoniniana est portio omnium bonorum, quæ filio arrogato impuberi, sine justâ causa emancipato vel exheredato, ex bonis patris arrogantis defuncti ipso jure debetur.

Sic dicta ab Auctore, qui fuit AELIUS ANTONINUS Imp. ob singularem pietatem, industriam, & virtutem quibus Imperium Rom. administravit, Divus Pius appellatus; filius Hadriani, Imp. optimi, adoptivus, uti ex historiâ Romanâ & ipsis voluminibus Juris passim constat. Causa autem ob quam Quarta hæc introducta, est favor impuberum: cum enim paterf. qui se in arrogationem alicujus dabat, omnia sua bona, quæ acquiri poterant patri arroganti acquirebat §. II. I. de adop. t. t. I. de adquis. per arrogat. & ob id arrogatio non nisi causâ cognitâ, & utriusque consensu fieri permittebatur. l. 2. l. 15.

§. 2. ff. de adopt. apparebat nullam impuberum esse arrogationem sed eos ab hoc beneficio penitus esse exclusos. Confer. *A. Gell.* 5. N. A. 19. & ibi *Phil. Carol.* Id Visum iniquum piissimo Imperatori ideoque constituit, ut pariter & hi, arrogari possint. l. ult. ff. si quid in fraud. patron. Vlpian. 8. Instit. 4. ubi non tantum in genere causæ quoque cognitio vertebatur; verum etiam certæ causæ cognoscendæ erant illis, apud quos fiebat cognitio, uti docet Vlpian. in l. 17. §. 1. ff. de adoptioni insuper etiam certis conditionibus, nempe, ut arrogator caveat, datis fideiussoribus, se, si is, qui arrogatur impubes moreretur, omnia arrogati bona restitutum illis, qui ad successionem ejus venturi essent, si arrogatio non intervenisset, e. g. heredi legitimo, heredi substituto, legatariis & fideicommissariis. l. 17. §. ult. l. 18. ff. de adopt. §. 3. l. cod. Item ne arrogatum impuberem nisi causâ cognitâ & evidenter appareret, dignum cum emancipatione fuisse, emancipet aut exheredet. d. §. 3. l. de adopt. & si contra factum foret, teneatur pater arrogator, filio arrogato sine causâ emancipato vel exhereditato, non tantum bona ejus, quæ ad patrem arrogantem transtulit, eorumque commodum stante arrogatione, acquiratur, reddere: Verum etiam & insuper ei bonorum suorum quartam partem relinquere. §. 3. l. de adopt. l. 22. princ. & §. 1. ff. eod. l. 2. C. eod. l. ult. ff. si quid in fraud. patron. Nobilis hic & agitata à Dd. quæstio occurrit; num Quarta hæc sit portionis ab intestato impuberi debitæ, an verò omnium bonorum? Priorem sententiam tuerentur

entur Dd, variis argumentis, præcipuè, probabile non esse D. Pio placuisse meliorem conditionem fieri adoptivorum, quàm naturalium librorum. vid. *Gloss. Vinn.* ad §. 3. l. d. Adopt. *Zoes.* Comm. in ff. d. Adopt. ibique *Bachov.* num. 15. Recentioribus, uti & nobis posterior arridet, & quidem, quod textus simpliciter loquatur de quartâ bonorum. l. 22. ff. l. 2. C. h. t. l. ult. ff. si quid in fraud. patron. *Fransk.* Exerc. 2. q. 9. *Vngebatur* Exerc. 3. q. 10. Quarta autem hæc deducitur ex bonis, quæ arrogator tempore mortis habuit, l. f. ff. d. his q. in fr. patron. arg. l. 17. §. 4. ff. h. t. hinc nostram non facimus controversiam Dd. quam, priori sententiæ adstipulantes movent, num quarta (eorum sententia portionis ab intestato debitæ) aucta sit. Nov. 18. cap. 1. *Negant Accurs.* & *Myns.* ad §. 3. l. h. t. *Iason.* in l. 22. ff. h. t. num. 53. *Affirmant.* *Petr. de Bellaport.* *Cynus* & *Albericus* in d. l. Quæritur porro num arrogator impuberi possit pupillariter substituere? Resp. hoc in solâ quartâ obtinere, & in bonis, beneficio arrogatoris, non aliunde adquisitis, l. 10. §. 6. ff. d. Vul. & Pupill. subst. l. 22. §. 1. ff. h. t. Impuberibus autem hæc Quarta non debetur, *Donell.* 2. Comm. 23. inf. & ib. *Hill.* cum illis alio remedio consultum sit, nimirum querela in officiosi, & D. Pius hæc Quartâ in casu emancipationis & exhereditationis impuberibus consulere voluerit. l. 8. §. 15. ff. d. inoff. testam. *Bachov.* ad Tr. 12. 9. l. E. cum olim impubes planè arrogari non potuit, usque dum Imperator Antoninus istud permiserat Vlp. tit. 8. §. 4. *Cujac.* 2. observ. 38. Non obstat l. 17. ff. d. t. Cum isti, Consti-
tuio

tuio

tutio Antonini aliquatenus deroget. Actio quæ inde oritur, est Condictio ex Lege: & est Actio personalis, quia oritur immediate ex Lege, nimirum ex constitutione D. Pii l. 22. §. 1. ff. d. Adopt. l. 8. §. 15. ff. d. inoff. testam. junct. l. 1. ff. d. Cond. ex Lege, quæ datur arrogato impuberi sine justâ causa, vel emancipato vel exheredato per. dd. LL. adversus arrogatorem ejusque heredes l. 22. pr. h. t. ad hoc, ut illi quarta pars omnium bonorum post mortem arrogatoris: hoc enim indicat vocula *relinquere* in §. 3. l. d. adopt. posita, quam propriè ad ultimas voluntates pertinere docet l. 1. §. pen. ff. d. tab. e. hib. l. f. ff. si quid in fraud. patron. l. 1. §. 21. ff. d. Collat. l. 26 §. 1. ff. de fideicomm. libert. Brisson. l. 6. de V. S. V. relinquere.

In casu exheredationis Dd. vulgò impuberi, utile familiæ herciscundæ judicium tribuunt, l. 2. §. 1. ff. Fam. hercisc. eumque persecutionem istam ad heredes transmittere. l. 22. h. t. *Donell.* verò 2. Com. 23. l. K. defuncti heredibus, actionem ex satisfactione adscribit, immò etiam sine eâ utilem actionem, per l. 19. §. 1. h. quæ ipsis competat, etiam si post mortem arrogatoris, mox impubes decesserit. per l. 22. d. t.

Hoc negotium hodie ex compactatis contrahentium potissimum legem accipit, cum in adoptionis locum, ferè unio prolium successerit, Germanis dicta *die ein Kindschafft*/ quæ ex mente contrahentium & cujuslibet loci statutis plerumq; judicatur: peculiaria de ea exstant Wormatiæ, & alibi passim, etiam in Camera Imperiali confirmata, *Gail.* 2. obs. 125 num. 2.

Specia-

Specialia de eâ statuta si non existent, observanda veniunt. 1. Consensus Tutorum & Curatorum. 2. Consensus Agnatorum & Cognatorum. 3. Ut fiat coram Magistratu. 4. Exacta causæ cognitio. 5. Speciale Magistratus decretum. 6. Ut in scripturam redigatur & actis publicis insinuetur. *Carpzov.* l. 5. Resp. 67. Requiritur consensus eorum qui uniuntur, modo consentire possint. Vid. *Rickius* in elegantissimo tractatu, de unione prolium, cap. 9. *Gail.* 2. observ. 125, num. 8. *Besold.* Thes. pract. verb. Ein Kindschaft. Hæc autem qualem potestatem tribuat, videte est apud præfatum *Rick* cap. 8, n. 2. & *Wurms.* Nucl. Juris contro. l. 1. t. 10.

CAPUT IV.

Sunt adhuc alie Quarta ex certis bonis detrahenda, uti est.

1. **Q**uæ de portione hereditatis legitimâ, jure naturæ liberis debetur. l. 8. §. 9. 11. 14. d. inoff. testam. l. 31. C. cod. quæ tamen aucta est, ut hodie tertia pars sit, quando quatuor, vel pauciores sunt liberi. cum plures verò, semis Auth. novissima C. d. inoff. testam. Novel. 18. & 92. in præf. vid. *Ritersh.*

2. Quæ uxori inopi ex bonis mariti locupletis relinquenda est. auth. præterea C. und. Vir. & Uxor. Nov. 53. cap. 6. pr. & §. 2. Nov. 74. cap. 5. pr. Nov. 117. cap. 5.

3. Ex Severi Constitutione, de donationibus mortis causa. l. 2. C. d. don. mort. caus.

4. In

4. In Causis intestatorum ex Edicto Prætoris eo nempe casu , si quis omiffâ causâ testamenti ab intestato hereditatem acquireret. l. 1. §. 2. ad L. F. l. 18. pr. & §. 1. si quis omnifs. causa testam.

5. Debeatur quarta totius substantiæ concubinæ, quam quis eo animo in domum acceperat ut in uxorem duceret. §. Quoniam autem in Auth. quibus modis naturales efficiantur legitimi. *Christin. Decif. Belg. V. 4. Dec. 49.*

Verum cum hæ Quartæ, partim desuetudine adumbratæ, partim auctæ, diminutæ & multum reformatæ fuerint, commodiori loco eas reservare voluimus.

Es solte deinen Fleiß mein Freund zwar billich preisen/
 Und wie du deine Zeit sowol geleet an/
 Doch weil diß fluge Blat genugsam thut erweisen/
 Was ich mit gutem recht von dir sonst rühmen kan/
 So will mit meinem Ruhm ich nur zu Hause bleiben/
 Und wünschen daß diß Glück allzeit dein Gleitsmann sey/
 Es müsse alles Thun nach deinem Wunsch bekleiben/
 Der Höchste spreche dich von vlllem Unfall frey.

Johann Ernst Hubrieg.

Mein Freund dein Edler Geist so Kunst vnd Tugend liebt/
 Und sich durch müß vnd fleiß reißt von der faulen Erden/
 Muß desto würdiger nunmehr gepriesen werden/
 Weil Er der flugen Welt zeigt/ was Er stets geübt.

Ehrenfried Jacob von Arhat.

F I N I S.

coll. diss. A. 92, misc. 44